

רע"פ 4065/18 - ישראל איאסו נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 4065/18

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: ישראל איאסו

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (סגן הנשיא י' שפסר; השופט ש' בורנשטיין; השופטת ד' עטר) בע"פ 58614-03-18 וע"פ 7062-04-18 מיום 6.5.2018

בשם המבקש: עו"ד ירון פורר

בשם המשיבה: עו"ד רוני זלושינסקי

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (סגן הנשיא י' שפסר; השופט ש' בורנשטיין; השופטת ד' עטר) בע"פ 58614-03-18 וע"פ 7062-04-18 מיום 6.5.2018, במסגרתו נדחה ערעור המבקש והתקבל בחלקו ערעור המשיבה על חומרת עונש המאסר שהושת על המבקש בבית משפט השלום ברחובות (סגנית הנשיאה א' פינק) בת"פ 36369-08-17 מיום 11.3.2018.

2. המבקש הורשע, יחד עם אדם נוסף, לאחר שמיעת ראיות, בעבירה של החזקת נשק ותחמושת בלא רשות על פי דין, לפי סעיף 144(א) בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); הפרעה לשוטר בעת מילוי תפקידו, לפי סעיף 275 לחוק העונשין; והפרת הוראה חוקית, לפי סעיף 287(א) לחוק העונשין.

3. על פי עובדות כתב האישום, ביום 26.5.2017 בסמוך לתחנת אוטובוס בכביש 42 לכיוון יבנה, החזיק המבקש יחד עם אדם נוסף בנשק מאולתר מסוג "קארל גוסטב", ובו מחסנית עם תשעה כדורים תואמים, כשהוא טעון, מוכן לירי ועטוף במגבת ובשקית. משהבחין המבקש בשוטרים, השליך את הנשק והתחמושת אל השיחים על מנת להעלימם.

עוד צויין בכתב האישום כי המבקש שהה מחוץ לביתו בלילה שבין 9.6.2017 ל-10.7.2017, וזאת בניגוד להוראת קצין ממונה ששחררו למעצר בית החל מיום 6.6.2017.

גזר דינו של בית משפט השלום

4. נגד המבקש היו תלויים ועומדים שני עונשי מאסר מותנה בגין הרשעתו בת"פ 19039-08-16 בבית משפט השלום ברחובות. העונש המותנה הראשון, הוטל לתקופה של שישה חודשים, לבל יעבור המבקש "עבירה שיש בה יסוד של אלימות מסוג פשע, או עבירה של תקיפת שוטר במילוי תפקידו מסוג פשע" (עונש זה ייקרא להלן: עונש המאסר המותנה).

העונש המותנה השני, הוטל לתקופה של שלושה חודשים, לבל יעבור המבקש "עבירה שיש בה יסוד של אלימות מסוג עוון או עבירות כלפי שוטרים מסוג עוון" (עונש זה ייקרא להלן: עונש המאסר המותנה הנוסף).

בין הצדדים התגלעה מחלוקת האם ניתן להפעיל את עונש המאסר המותנה במסגרת גזר הדין, בשל השאלה האם יש בהחזקת נשק מאולתר וטעון "יסוד של אלימות", כהגדרת התנאי.

בית משפט השלום פסק כי על אף הפרשנות המרחיבה שיש לייחס ל"מימד האלימות" המוזכר בלשון התנאי, אין בעבירה של החזקת נשק, לכשעצמה, כדי למלא אחר הנסיבה של "יסוד של אלימות", משלא הופעלה אלימות פיזית או מילולית בעת ביצוע העבירה.

לעניין זה נקבע, כי אין די בקיומו של ערך חברתי משותף, שעניינו הגנה על שלמות הגוף וביטחונו של אדם, כדי לחייב את הפעלת התנאי, שכן התכלית המרכזית בעניינן של עבירות הנשק, כפי שעולה מהכללתן בפרק ח' לחוק העונשין, הוא בראש ובראשונה הגנה על סדרי המשטר והחברה, ומכל מקום "לא די בקיומו של ערך חברתי משותף, כדי לחייב החלת התנאי".

בית משפט השלום אף סבר כי "לא ניתן להניח, לחובתו של הנאשם [המבקש - י' א'], כי היה ביכולתו להבין, כי התנאי שחל על כל עבירה 'שיש בה יסוד של אלימות' יחול גם על עבירה של החזקת נשק", משלא עשה כל פעולה

אלימה בפועל, וזאת על אף שעבירת החזקת נשק אכן עשויה להתפתח לעבירה שיש בה "יסוד של אלימות".

מכל הטעמים האמורים, נקבע כי במקרה דנן לא ניתן להפעיל את עונש המאסר המותנה.

בסופו של יום, גזר בית משפט השלום על המבקש 13 חודשי מאסר, יחד עם הפעלת עונש המאסר המותנה הנוסף, כך שעונש המאסר הכולל שהוטל על המבקש הועמד על 16 חודשי מאסר. כן נגזרו על המבקש עונשי מאסר על תנאי נוספים.

פסק דינו של בית המשפט המחוזי

5. הצדדים ערערו לבית המשפט המחוזי, בין היתר באשר להחלטת בית משפט השלום שלא להפעיל את עונש המאסר המותנה.

6. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור המשיבה בחלקו, והורה על הפעלת עונש המאסר המותנה, באופן שמחציתו תרוצה בחופף ומחציתו במצטבר, כך שעונש המאסר הכולל בעניינו של המבקש הועמד על 19 חודשי מאסר בפועל.

בית המשפט המחוזי עמד על כך שהתכלית העומדת ביסוד עונש המאסר המותנה היא להרתיע את המבקש מלשוב ולנהוג בהתנהגות דומה לזו שנהג בעבר כאשר ביצע את העבירה בגינה הושת עליו עונש המאסר המותנה. משכך, כאשר התנהגותו הפלילית של המבקש מקיימת, באופן מהותי, את עיקר התנאי, יש להפעיל את עונש המאסר הכרוך בו אף אם אין זהות מוחלטת בין יסודות עבירת התנאי ליסודות העבירה בגינה מבוקש להפעילו.

באשר לפרשנות התנאי בעניינו, קבע בית המשפט המחוזי כי הגדרת עבירת התנאי כ"עבירה שיש בה יסוד של אלימות" היא הגדרה רחבה הכוללת כל עבירה שעניינה סיכון חיי אדם או סיכון לפגיעה בשלמות גופו.

בזיקה לכך, הדגיש בית המשפט המחוזי כי עבירת החזקת נשק פוגעת בערכי ההגנה על שלמות הגוף וביטחוננו של אדם, עליהם ביקש התנאי בעניינו להגן, וכי המבקש יכול היה לצפות שהתנאי שחל על כל עבירה שיש בה "יסוד של אלימות", יחול גם על עבירה של החזקת נשק, בפרט נוכח נסיבות ביצוע העבירה בעניינו, הכוללות החזקת נשק אוטומטי טעון ומוכן לירי במקום ציבורי.

נוכח כל האמור, הפעיל בית המשפט המחוזי את עונש המאסר מותנה, באופן שמחציתו תרוצה בחופף ומחציתו במצטבר, כך שלעונש המאסר שהוטל על המבקש בבית משפט השלום יתווספו שלושה חודשי מאסר. זאת, בין היתר מהטעם כי אין ערכאת הערעור ממצה את הדין עם הנאשם.

הבקשה למתן רשות ערעור

7. בבקשתו טוען המבקש כי עניינו מעלה שאלה משפטית עקרונית, והיא האם הרשעה בעבירת החזקת נשק אכן מצדיקה הפעלת עונש מאסר מותנה החל על כל עבירה "שיש בה יסוד של אלימות".

המבקש סבור כי אין להגדיר את עבירת החזקת הנשק כעבירה "שיש בה יסוד של אלימות", שכן עבירה זו, שאינה כוללת ביסודותיה את הדרישה לנהוג באלימות, הינה עבירת מצב ("עבירת סטטוס") שאינה דורשת "אקט פיזי אקטיבי", כלשונו.

עוד טוען המבקש כי על עונש מאסר מותנה להיות "מנוסח באופן ברור וחד משמעי", וכי אדם סביר לא יכול היה להבין שביצוע עבירת החזקת נשק תביא להפעלת מאסר על תנאי החל בעבירה "שיש בה יסוד של אלימות".

המבקש מוצא תימוכין לעמדתו בהכללתה של עבירת החזקת הנשק בפרק ח' לחוק העונשין, העוסק, על פי כותרתו, ב"פגיעה בסדרי המשטר והחברה", ולא בפרק י' לחוק העונשין, העוסק, על פי כותרתו, ב"פגיעות בגוף".

8. המשיבה מתנגדת לבקשה, תוך שהיא סומכת ידיה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי. לשיטתה, המבקש אינו יכול, במסגרת הליך זה, להעלות טענות כלפי האופן בו נוסח התנאי במסגרת הרשעתו הקודמת, מה גם שמדובר, לשיטתה, ב"ניסוח מקובל בפסקי דין רבים וכלל אינו חריג".

לגוף העניין נטען, כי עבירת החזקת נשק נועדה להגן על הציבור מפני אלימות הנעשית תוך שימוש בנשק, ומשכך מבחינה מהותית היא נכללת בקבוצת העבירות שיש בהן יסוד של אלימות, בייחוד נוכח העובדה כי לכלי נשק אין שימוש מלבד מעשי אלימות.

המשיבה מדגישה כי יש לבחון את הערך החברתי המוגן בגדר התנאי, ולא את "מיקומה הגאוגרפי" של העבירה, כלשונה, בחוק העונשין. המשיבה אף מביאה דוגמאות מפסיקת בית משפט זה, לפיהן סווגו עבירות שונות כעבירות אלימות, למרות שאינן מופיעות בפרק י' לחוק העונשין.

דיון והכרעה

9. לאחר שעיינתי בבקשה, בנספחיה ובתגובה לה, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

10. הלכה היא כי בית משפט זה לא ייעתר לבקשת רשות ערעור ב"גלגול שלישי", אלא אם מעוררת הבקשה שאלה משפטית עקרונית, החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או מקום בו מעוררת הבקשה שיקולי צדק ייחודיים, לרבות חשש מפני עיוות דין.

יתירה מזאת, בקשת רשות ערעור הנסובה, כבענייננו, על גזר הדין, לא תתקבל אלא כאשר סטו הערכאות קמא סטייה ניכרת ממדיניות הענישה המקובלת במקרים דומים.

איני סבור כי הבקשה שלפניי באה בגדרם של מקרים אלו, ומטעם זה בלבד דינה להידחות.

11. למעלה מן הצורך, ומבלי להידרש למכלול טענותיו המשפטיות של המבקש, אציין כי בנסיבות המקרה דנן, אני סבור כי העבירה בה הורשע המבקש מקימה יסוד של אלימות. כאמור, המבקש נתפס כשהוא מחזיק, יחד עם אחר, נשק מאולתר ובו מחסנית עם תשעה כדורים, כשהוא טעון ומוכן לירי.

בנסיבות אלה, הגם שהחזקת הנשק לכשעצמה לא הובילה לתוצאה האפשרית של פגיעה בחיי אדם או בשלמות גופו, הרי שאין ספק שהיא יצרה סיכון ממשי לחיי אדם. אין צורך להכביר מילים על הפוטנציאל ההרסני הטמון בהחזקת נשק טעון לפגיעה בשלום הציבור ובטחונו, וממילא התנהגות זו מקיימת באופן מהותי את התנאי של "עבירה שיש בה יסוד של אלימות".

12. הבקשה נדחית אפוא.

ניתנה היום, י"ט באלול התשע"ח (30.8.2018).

שׁוֹפֵט